

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΟΣΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΘ' ΑΙΩΝΑ¹

Υ Π Ο

ΤΙΤΟΥ ΕΜΜ. ΜΑΤΘΑΙΑΚΗ

Μητροπολίτου πρ. Παραμυθίας, Φιλιατών και Γηρομερίου

Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ διασωθέντος ἑλλιποῦς ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Μελετίου Κιθαιρῶνος Ἀττικῆς πληροφοροῦμεθα περὶ τῆς δράσεως αὐτῆς κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα τὰ κάτωθι.

Ἡ Μονὴ Ὁσίου Μελετίου κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας ὑπέστη πολλές καταπιέσεις καὶ σφοδρὰς λεηλασίας, τὰς ὁποίας οἱ μοναχοὶ ταύτης εἰς τὰ διασωθέντα ἐν τῷ ἀρχεῖῳ αὐτῆς ἔγγραφα περιγράφουσιν. Ἐπίσης, ὡς ἱστοροῦσι, μεγάλαι καταδιώσεις τῶν μοναχῶν τῆς Μονῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐγένοντο κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Συγκεκριμένως, παρὰ τὴν Ἱεράν ταύτην Μονὴν κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1821, τὰ στρατεύματα τοῦ Κιοσσέ Μεχμέτ συνῆψαν μάχην μετὰ τῶν Μανιατῶν καὶ ἄλλων Πελοποννησίων, διατελούντων ὑπὸ τοὺς Ἥλιαν καὶ Κυριακούλην Μαυρομιχάλην καὶ τὸν Νικηταρᾶ Σταματελλόπουλον. Ἐπὶ πλέον δὲ ἱστορεῖται, ὅτι ὁ Ὁμὲρ Πασσᾶς τῆς Εὐβοίας δις ἐληλάτησε καὶ ἐπυρπόλησε τὴν Ἱεράν Μονὴν Ὁσίου Μελετίου, σφόδρα ἐπιτεθεὶς κατὰ τῶν γενναίων καὶ ἀνδρείων

1. Τὸ ἐκτιθέμενον ἱστορικὸν τοῦτο σημεῖωμα, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν καθόλου ἱστορικὴν δρᾶσιν καὶ κατὰ Θεὸν πολιτείαν τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Ὁσίου Μελετίου Κιθαιρῶνος Ἀττικῆς, ἐγρᾶφη ὑφ' ἡμῶν κατόπιν τῆς ἐπισταμένης μελέτης τοῦ ἐν αὐτῇ διασωθέντος ἑλλιποῦς ταύτης ἀρχείου, καθ' οὗς χρόνους ἐτυχάνομεν φοιτητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1931-1935), ὡς καὶ παρακατιόντες μνημονεῦομεν, ἐδημοσιεύθη δὲ (εἰς μίαν πρώτην μορφήν) εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδόμενον ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν «Ἐκ κ λ η σ ι α σ τ ι κ ὸ ς Τύπος», χωρὶς ἐννοεῖται νὰ γίνῃ ἀνατύπωσις ἐξ αὐτοῦ. Ἡ ἐν τῷ παρόντι ἱστορικῷ σημειώματι παρατιθεμένη Ἐγκύκλιος τοῦ Μητροπολίτου Αἰγίνης Σαμουὴλ πρὸς τοὺς μοναχοὺς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Μελετίου Ἀττικῆς ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἀνάπλασις». Βλ. Κωνσταντίνου Ἐμμ. Ματθαϊάκη (νῦν Μητροπολίτου πρῶην Παραμυθίας, Φιλιατών καὶ Γηρομερίου), Ἡ Ἱερά Μονὴ Ὁσίου Μελετίου Ἀττικῆς, «Ἐκκλησιαστικὸς Τύπος», Ἀθῆναι 1936, ἀριθμ. φύλ. 29, σελ. 2, ἀριθμ. φύλ. 30, σελ. 30, ἀριθμ. φύλ. 31, σελ. 1, 2, 1937, ἀριθμ. φύλ. 32, σελ. 2, ἀριθμ. φύλ. 33, σελ. 3. Τοῦ Ἀύτου, Μία Ἐγκύκλιος τοῦ Μητροπολίτου Αἰγίνης Σαμουὴλ, «Ἀνάπλασις», Ἀθῆναι 1935, ἀριθμ. φύλ. 7, σελ. 98-99. Σὺν τούτοις δὲ παραθέτομεν καὶ τινὰ ἄλλα στοιχεῖα ἀφορῶντα τὴν περαιτέρω τῆς Μονῆς ἱστορίαν, ὡς καὶ τὴν μετατροπὴν ταύτης εἰς Γυναικειαν τοιαύτην.

ταύτης μοναχῶν. Ὡς δὲ ἀφηγοῦνται εἰς ὑποβληθείσας ἐμπιστευτικὰς αὐτῶν ἀναφορὰς, κατόπιν πολλῶν ἀγῶνων διέσφζον ἐκάστοτε τὴν ζωὴν αὐτῶν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἐχθρῶν. Μάχαι πολλαὶ διεξήχθησαν παρὰ τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ἕνεκα τῆς καταλληλότητος τῆς τοποθεσίας αὐτῆς, κειμένης παρὰ τὰς ὑπάρειαις τοῦ ὄρους Κιθαιρῶνος, τῆς ὁποίας τὴν γραφικότητα περιγράφει ὁ κατὰ τὸν ἰστ' αἰῶνα ἐπισκεφθεὶς αὐτὴν Παχώμιος ὁ Ρουσαῖνος. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐν ἔτει 1806 ἐπισκεφθεὶς αὐτὴν Ἕλληνας τοπογράφος William Martin Leake, ἐν συγγράμματι αὐτοῦ περιγράφοντι τὰς περιοχὰς τῆς νοτίου Ἑλλάδος («Travel in North Greece», London 1835, II, 372 ἑ.), μνημονεύει περὶ τῆς γραφικῆς ταύτης τοποθεσίας.

Ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς διασωζέται Ἐγκύκλιος τοῦ Μητροπολίτου Αἰγίνης Σαμουήλ, σταλεῖσα πρὸς αὐτὴν ἐν ἔτει 1839, δι' ἧς συνιστᾶ τοῖς μοναχοῖς, ὅπως ἀποφεύγωσι τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διαταράξασαν τὴν Ἐκκλησίαν διδασκαλίαν τοῦ Θεοφίλου Κατῆρη. Τὴν Ἐγκύκλιον ταύτην ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἀνάπλασις», τόμῳ ΜΗ', 1935. Πρόκειται προφανῶς περὶ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 8144-8146 Ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 3 Νοεμβρίου τοῦ 1839 (πρβ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, Τὰ σφζόμενα ἐκκλ. συγγράμματα, τόμ. Β', σ. 426 ἑ.).

Τὴν Ἐγκύκλιον ταύτην παραθέτομεν κατωτέρω.

«Ἦκούσατε, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, τὴν σήμερον ἀναγνωσθεῖσαν πρᾶξιν ταύτην. Δύο κυριωτάτους σκοποὺς προετίθετο ἡ καθ' ἡμᾶς Θεία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, πρῶτον νὰ παραδώσῃ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι τὰς ψυχοφθόρους νεοφανεῖς κακοδιδασκαλίας τοῦ Θεοφίλου Κατῆρη, ὡς ἀντιθέτους καὶ πλήρεις βλασφημιῶν, ὅστις γενόμενος ὄργανον τοῦ ἀλάστορος καὶ ἀνθρωποκτόνου Διαβόλου, σκοπὸν ἔθετο νὰ ἀνατρέψῃ πρόρριζον τὸν Χριστιανισμόν, θεμελιωθέντα παρ' Αὐτοῦ τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ Τελειωτοῦ τῆς πίστεως Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ὁποίαν καθηγήασε μὲ τὴν ἐπὶ Σταυροῦ χύσιν τοῦ Παναγίου Αὐτοῦ Αἵματος, καὶ ὑπὲρ τῆς ὁποίας οἱ Θεοκῆρυκες Ἀπόστολοι ἐθυσιάσθησαν καὶ ἀκολούθως μέχρι τῆς σήμερον, διὰ ποταμῶν αἱμάτων μαρτυρικῶν ἐπιστεροῦντες, ὡς ἐγένετο τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, πρὸς θρίαμβον ταύτης τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως καὶ πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ἡμετέρας Πατρίδος, τῆς ἀρχαιόθεν ἀποδεξαμένης τὸ οὐράνιον τοῦτο δῶρον καὶ εἰς πολλὰ ἔθνη μεταδεδωκυίας διὰ τῶν σοφῶν καὶ θείων αὐτῆς Διδασκάλων, καὶ δεῦτερον νὰ προφυλάξῃ διὰ πατρικῶν συμβουλῶν τε καὶ παραινέσεων τὸ λογικὸν ποιμνιον, νὰ μὴ μολυνθῇ ἀπὸ τιοαύτας θεομισήτους διδασκαλίας, αἱ ὁποῖαι παράγουσι μέγιστον τῶν κακῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ αἰώνιος κόλασις τῶν ψυχῶν. Κατεδίκασε μὲν πρὸς τὸ παρὸν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὰ σατανικὰ φρονήματα καὶ τὰς δαιμονιώδεις διδασκαλίας καὶ τὰ δόγματα τοῦ ἀπὸ τῆς Μάνδρας τοῦ Χριστοῦ ἀποσκιρτήσαντος καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀποστάντος Θεο-

φίλου Καίρη, ἀλλ' ὡς Μήτηρ φιλόπαις μακροθυμοῦσα διὰ τὸ ἀπολωλὸς τοῦτο πρόβατον, ἀνεβάλετο τὴν ἀνήκουσαν παιδείαν, περιμένουσα φιλοστόργως τὴν μεταμέλειάν του, ἦν ἅπαντες ἀπὸ καρδίας εὐχόμεθα πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀποπλανηθέντος, καὶ πρὸς παρηγορίαν ὄλου τοῦ θεοσεβοῦς σώματος τῶν πιστῶν.

Διακρινόμενοι λοιπὸν κατ' ἐντολήν, διὰ τῆς ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγνώσεως τὴν ἀναμνησθεῖσαν Συνοδικὴν Πράξιν πρὸς ἅπαντας ὑμᾶς, τὰ πνευματικὰ ὑμῶν τέκνα, καθῆκον ἱερὸν καὶ ἀπαράβατον ἐναπόκειται εἰς ἡμᾶς, νὰ σᾶς παραγγέλωμεν μετὰ πατρικῆς θερμότητος, νὰ προφυλάττεσθε καὶ ὑμεῖς ἀπὸ τοιαύτας διαβολικᾶς ἑτεροδιδασκαλίας, αἱ ὁποῖαι εἶναι αὐτόχρημα γεννήματα τοῦ ἀρχεκάκου ὄφραως, τοῦ ἐχθροῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων· ἂν τινες ἐξ ὑμῶν κατὰ τὸ παρελθὸν παρεσύρθησαν καὶ ἐφάνησαν ὑπερασπισταὶ τῶν ἀθέων φρονημάτων τοῦ Καίρη (ἐξ ἀγνοίας πάντως μὴ νομίζοντες ἀντίθετον τὸν Καίρη ἢ ἐξ ἀμαθείας, μὴ διακρίνοντες τὸ ὀρθόδοξον ἀπὸ τὸ κακόδοξον), τώρα ὅτε ἀπροκαλύπτως ἀπεδείχθη ἀσεβῆς καὶ κατὰ τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ ἀντάρτης, καὶ ὅτε ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὰς μὲν διδασκαλίας του, τὰς κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀπεκλήρυξε καὶ ἀνεθεμάτισεν, αὐτὸν δὲ κατέκρινε, χρεωστεῖτε, ὡς τέκνα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὡς ἀληθεῖς λατρευταὶ τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου Ἰησοῦ Χριστοῦ, αὐτὸν μὲν τὸν ἀποπλανηθέντα ἀδελφὸν νὰ οἰκτείρετε καὶ νὰ εὐχεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν ἐξ οὐρανοῦ φωτισμόν, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὴν ἀληθινὴν ὁδόν, τὰς δὲ θρησκευτικὰς αὐτοῦ δοξασίας καὶ ἄλλας δογματικὰς αὐτοῦ νεοφανεῖς ἑτεροδιδασκαλίας, ὄχι μόνον νὰ μὴ τὰς στέργετε καὶ ἐπιδοκιμάζετε, ἀλλὰ καὶ ὡς λυμαντικὰς καὶ ψυχοφθόρους νὰ τὰς ἀποπτύετε καὶ νὰ ἐμφράσσετε τὰς ἀκοάς σας, ὥστε λεγομένας νὰ μὴ τὰς ἀκούετε. Ἐπὶ τέλους, ὀφείλομεν νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ὅτι ἡ παραδοχὴ τοιούτων ἀντιθέτων δογμάτων εἶναι ἡ μεγαλύτερα πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν, εἶναι βλασφημία κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἥτις δὲν συγχωρεῖται, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ ταῦτα μὲν πατρικῶς, ἐπευχόμενοι ὑμῖν τὸ παρὰ τοῦ Κυρίου Παντοκράτορος μέγα ἔλεος.

Ὁ Μητροπολίτης Αἰγίνης Σ α μ ο υ ῆ λυ

Ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ διασωθέντος ἑλλιποῦς ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὀσίου Μελετίου, ὁ Μητροπολίτης Αἰγίνης Σαμουὴλ εἶχεν ἀποστείλει καὶ ἄλλα ἔγγραφα καὶ ἐπιστολάς τῷ ἡγουμένῳ τῆς Μονῆς ταύτης, πάντα ὅμως ταῦτα ἀπωλέσθησαν.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ὀσίου Μελετίου Κιθαιρῶνος Ἀττικῆς ἐπαφελέστατα δρῶσα ἐν τοῖς περίξ αὐτῆς μέρεσι, συμμετέσχε πολλάκις κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα εἰς μεγάλας φιλανθρωπικὰς κινήσεις, ὡς ἐμφαίνουσι τὰ διασωθέντα ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου αὐτῆς. Περὶ τῆς δράσεως ταύτης μαρτυ-

ροῦσι κυρίως δύο ἔγγραφα, ὧν τὸ μὲν χρονολογεῖται ἀπὸ 29ης Ἰουνίου 1860 τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν πρὸς τοὺς Νομάρχας τῆς Ἑλλάδος, οὐτινος ἀντίγραφον ἐστάλη τῇ Ἱερᾷ Μονῇ, τὸ δὲ ἀπὸ 4 Ἰουλίου 1860 τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος, οὐτινος ἀντίγραφον ἐπίσης ἐστάλη τῇ Μονῇ ὑπὸ τοῦ Ἐπαρχοῦ Μεγαρίδος. Δι' ἀμφοτέρων τῶν εἰρημένων τούτων ἐγγράφων συνιστᾶται, ὅπως καὶ ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Μελετίου συνεισφέρει ὑπὲρ τῶν ἐν Συρίᾳ παθόντων χριστιανῶν ἐκ τῶν καταδρομῶν τῶν βαρβάρων. Ὁ Ἐπαρχος Μεγαρίδος ἔγραψε τῷ ἡγουμένῳ τῆς Μονῆς μεταξὺ ἄλλων: «τὸ κοινὸν ἐδήλωσε τὴν ζωηροτάτην συμπάθειαν ὑπὲρ τῶν θυμάτων τούτων τῆς βαρβαρότητος, εὐλόγως ἄρα δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι τὸ αἶσθημα τοῦτο τῆς φιλανθρωπίας καὶ συμπαθείας θέλει δειχθῆ ἡ ζωηρότερον παρ' ὑμῖν καὶ ὅτι ἐφεξῆς ἢ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ὑμῶν Ἱερὰ Μονὴ θέλει συνδράμει χριστιανικώτερον ἐπὶ τοῦ προηγουμένου θεαρέστου ἔργου πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ὡς εἴρηται παθόντων πολυειδῶς χριστιανῶν».

Περὶ τοῦ ἰδίου σκοποῦ τῆς φιλανθρωπικῆς ταύτης κινήσεως τῶν Ἑλλήνων ἀπέστειλεν ἔγγραφο τῷ ἡγουμένῳ τῆς Μονῆς κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Νεόφυτος Μεταξᾶς.

Ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1850-1860 ἡγούμενοι τῆς Μονῆς ἐχρημάτισαν οἱ μοναχοὶ Σωφρόνιος Πλούμης, Θεόφιλος Μπεθάνης, Μελέτιος Ἰωάννου καὶ Θεοφάνης Γκίκας. Τῶν ἐτῶν τούτων σφύζονται μόνον καταστάσεις τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς Μονῆς καὶ ἀποδείξεις τῶν μισθῶν τῶν μοναχῶν καὶ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῆς.

Τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον τὸ διατέλεσαν ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1860-1864 ἀπέστειλε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰσφοράς διὰ τὰ «ιερατικὰ σχολεῖα». Συνήθεια παλαιὰ ὑπῆρχεν, ὅπως καθ' ἕναστον ἔτος αἱ Μοναὶ προσφέρωσι τὴν ἀρωγὴν αὐτῶν πρὸς μόρφωσιν τῶν ἐκπαιδευομένων ἐν τοῖς ἱερατικοῖς σχολείοις κληρικῶν. Καὶ ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ὡς αὐτὸς ἠδύνατο, προσέφερε τὴν βοήθειάν της ὑπὲρ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου σκοποῦ.

Ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ δὲ τοῦ ἔτους 1865, τὸν ὅποιον ὑπογράφουσι ὁ ἡγούμενος καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῇ ἡλικίᾳ μοναχοὶ Ἀνανίας καὶ Δαμιανός, ἐμφαίνεται, ὅτι ἡ Μονὴ «ἔθος παλαιὸν κρατοῦσα», προσέφερε οἰκονομικὴν βοήθειαν οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν ἀπόρων σπουδαστῶν.

Ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν οἰκονομικῶν ἀποδείξεων καὶ προϋπολογισμῶν τῶν διασωθέντων ἐν τῷ ἀρχεῖῳ αὐτῆς, ἡ Μονὴ Ὁσίου Μελετίου, μέχρι τῶν μέσων σχεδὸν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, διετέλει εἰς λίαν ἀνθηρὰν οἰκονομικὴν κατάστασιν, παρὰ τὰς μεγάλας δοκιμασίας τὰς ὁποίας ὑπέστη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας, περιλαμβάνουσα μεγάλας σιτοφόρους ἐκτάσεις, ποίμνια ἐκ

3.000 αἰγῶν καὶ προβάτων, δάση ἐκ πεύκων, μελισσῶνας καὶ μετόχια. Τὴν καλὴν ταύτην κατάστασιν τῆς Μονῆς μνημονεύει ἐν τῷ σημειωθέντι συγγράμματι αὐτοῦ ὁ Ἄγγλος τοπογράφος William Martin Leake.

Αἱ ἐνδυμασίαι τῶν μοναχῶν ἐρράπτοντο ἐν τῇ Μονῇ ἀπὸ παλαιοτάτης ἐποχῆς, συνίσταντο δὲ ἐξ ἀπλοῦ μέλανος ὑφάσματος, προερχομένου ἐκ τῶν ποιμνίων τῆς Μονῆς. Ὡσαύτως καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν ὑποδημάτων τῶν μοναχῶν ἐγένετο ἐν αὐτῇ ὑπὸ τῶν μοναχῶν.

Ἐκαστος μοναχὸς ἐξετέλει εἰδικὴν ἐργασίαν ἐν τῇ Μονῇ, οὕτω δ' ἅπανα ἡ ἱερὰ ἀδελφότης ἐνεφάνιζε τὴν εἰκόνα τῆς ἐργαζομένης κυψέλης. Ἀδιάλειπτος προσευχὴ καὶ συνεχὴς ἐργασία παρετηρεῖτο ἐν αὐτῇ, τηρουμένων ἀπαρεγκλίτως ὑπὸ τῆς μοναστικῆς ἀδελφότητος τῶν κανόνων τῆς Μοναχικῆς Πολιτείας. Ἐὰν μάλιστα ἀναλογισθῇ τις ὅταν ἔλλειψιν ἐνεφάνιζον τὰ μέσα τῆς βιώσεως, τῆς καλλιεργείας τῶν κτημάτων καὶ τῶν ἀγρῶν, ὡς καὶ τὰ τῆς συγκοινωνίας καὶ λοιπῶν τρόπων ζωῆς, ἰδίᾳ εἰς ὄρεινὰς καὶ ἀπομεμακρυσμένας περιοχάς, ἐννοεῖται καλύτερον κατὰ τίνα τρόπον ἔζων οἱ μοναχοὶ τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ πλεῖστον δὲ τῶν χρημάτων τῶν ἐσόδων αὐτῆς διειπίθετο δι' ἐπισκευὰς τῶν ἡρειπωμένων ταύτης κελλιῶν, τὴν διατροφὴν τῶν μοναχῶν, τὰς ἐνδυμασίας καὶ τοὺς μισθοὺς αὐτῶν. Ὅτι δ' αὕτη ἐτέλει εἰς ἀνθηρὰν οἰκονομικὴν κατάστασιν, γίνεται δῆλον ἐκ τῶν καταστάσεων πληρωμῆς τῶν μοναχῶν, ἐργατῶν καὶ ὑπηρετῶν αὐτῆς. Οἱ ἐργάται ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ποιμένες καὶ γεωργοὶ ἐκ τῶν πλησιεστέρων περιοχῶν.

Μέχρι τῶν μέσων σχεδὸν τοῦ 19ου αἰῶνος διετηρήθη αὐστηρῶς ἐν τῇ Μονῇ Ὁσίου Μελετίου τὸ κοινοβιακὸν σύστημα κατ' ἀπομίμησιν τῶν τυπικῶν τῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, συνιστάντων τὴν κοινὴν τῶν μοναχῶν ἐστίασιν «κοινὴν ἐχέτωσαν οἱ μονάζοντες τράπεζαν, κοινῶν τῶν ἐνδυμάτων ἀπολαύετωσαν, μὴ λαβροφαγείτω μηδεὶς» (τυπικ. 664 Παντοκράτορος).

Ἡ μεγάλη κτηματικὴ περιουσία τῆς Μονῆς ἀπέδιδε πολλὰ ἔσοδα αὐτῇ καὶ ἔνεκα τούτου διέθετε χρήματα διὰ ποικίλους κοινωφελεῖς σκοποὺς, μὴ περιοριζομένη μόνον εἰς τὴν συντήρησιν καὶ φροντίδα τῶν ἀσκουμένων ἐν αὐτῇ μοναχῶν. Οὐχ ἤττον εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Μελετίου εὐρεθεῖσα πολλάκις εἰς λίαν δυσχερῆ οἰκονομικὴν κατάστασιν καθ' ἃ ἔτη διετέλει ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν Τούρκων, ἠναγκάσθη νὰ περικόπη τὰς ὑποτροφίας τῶν ἐκπαιδευομένων κληρικῶν καὶ διδασκάλων, ὡς μαρτυρεῖται ἐκ τινος ἐγγράφου τοῦ ἀρχείου ταύτης, ἀναφέροντος μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰς ἐξῆς χαρακτηριστικὰς λέξεις: «μὴ εὐποροῦντος ὅμως τοῦ ταμείου τῆς Μονῆς, οὔτε ὑπότροφοι, οὔτε διδάσκαλοι διετηροῦντο» (Ἀρχεῖον Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Μελετίου ἔτους 1865).

Κατὰ τὸ ἔτος 1865, ὡς ἐμφαίνεται, τὸ ἡγουμενοσυμβούλιον τῆς Μονῆς

ἀπέστειλε συνεισφοράς ὑπὲρ ἀνεγέρσεως τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης. Εἶτε διὰ μέσου τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Θεοφίλου, εἶτε ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Ἐφορείαν τῆς Βιβλιοθήκης. Εἶναι ὅμως γνωστόν, ὅτι εἰς τοιοῦτους κοινωφελεῖς σκοποὺς τὴν πρωτοβουλίαν ἀνελάμβανεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόφιλος, κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριζόμενος διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς ἐλεημοσύνης. Μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐδαπάνησαν αὐτοῦ πρόσδοτον πρὸς συντήρησιν πενομένων οἰκογενειῶν, προέτρεπε δὲ τοὺς ὑπ' αὐτὸν κληρικούς καὶ μοναχοὺς εἰς τὸ ἔργον τῆς φιλανθρωπίας.

Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόφιλος πολλάκις ἐνδιεφέρθη ὑπὲρ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ὡς καὶ οἱ παλαιότερον αὐτοῦ χρηματίσαντες Μητροπολίται Ἀθηνῶν, Μιχαὴλ Ἀκοιμῆτος (1181-1250) καὶ Νικάνωρ (1570-1592), σφίζονται δὲ ἔγγραφα τούτου ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Μονῆς, δι' ὧν παρώτρυνε τοὺς μοναχοὺς εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ ἀρετὴν, διότι, ἔγραψεν, ἀφείλουν νὰ εἶναι τὸ παράδειγμα τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀγάπης καὶ παντὸς καλοῦ» (Ἀρχεῖον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Μελετίου ἔτους 1866).

Κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους ἡ Μονὴ ὑφίσταται πολλὰς οἰκονομικὰς δυσχερείας, ἕνεκα τούτου δὲ οἱ ἐκάστοτε ἡγούμενοι προσέφυγον εἰς σύναψιν δανείων. Ἀναφέρεται ἐπὶ παραδείγματι, ὅτι ὁ ἡγούμενος τῶν ἐτῶν τούτων ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ ἐνίσχυσιν ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἀλλ' ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δρόσος ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν αὐτοῦ, καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόφιλος μετὰ λύπης ἀνεκοίνου τῷ ἡγούμενῳ τῆς Μονῆς τὴν ἀρνητικὴν ἀπάντησιν τοῦ Ὑπουργοῦ. Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν δὲν ἠρκέσθη μόνον εἰς τοῦτο, ἀλλ' ἀπέστειλε συνάμα δριμυτάτην ἐπιστολὴν τοῖς μοναχοῖς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ἐπιπλήττων αὐτοὺς, διότι ἐζήτουν δάνειον, τονίζων συγχρόνως τὰς μεγάλας ὑποχρεώσεις αὐτῶν ἔναντι τῆς Μονῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο βαθυτάτην προξενήσαν λύπην εἰς τοὺς μοναχοὺς, ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς σύναξιν μακροσκελοῦς ἐπιστολῆς, τὴν ὁποίαν ἀπηύθυνον πρὸς τὸν Πνευματικὸν αὐτῶν Προϊστάμενον, Μητροπολίτην Ἀθηνῶν Θεόφιλον. Ἐν αὐτῇ, ἐκφράζοντες τὸ παράπονον αὐτῶν διὰ τὴν ἀπάντησιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἐτόνιζον, ὅτι ἔχουσι πλήρη ἐπίγνωσιν τῆς ἀποστολῆς καὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν, καθ' ὅσον «εἶναι ἅπαντες πιστοί, ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ γηράσαντες...». «Οὐδέποτε, γράφουσι, ἐδώκαμεν ἀφορμὴν, ὅτι τεινομεν εἰς τὴν ἰδίαν ὠφέλειαν καὶ πρὸς βλάβην τῶν συμφερόντων τῆς Μονῆς... δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ κλεισθῇ αὕτη». Πρὸς διαπίστωσιν δὲ τούτων ἀναφέρουσι τὴν ἀκτημοσύνην αὐτῶν· «οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἀπέκτησεν ἰδίαν περιουσίαν». Ὡσαύτως ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ποιοῦνται μνείαν τοῦ μεγάλου περιορισμοῦ τῶν δαπανῶν καὶ ὅτι «ζῶσι μὲ ἀπλοῦν ἄρτον καὶ τοῦτον ὀλίγον».

Ἐκφραστικώτατα λοιπὸν παρίσταται διὰ τῶν φράσεων τούτων τῆς

ἀναφορᾶς αὐτῶν, ἡ ἐπελθοῦσα οἰκονομικὴ δυσχέρεια τῆς Μονῆς. Διὸ τὸ ἡγου-
μενοσυμβούλιον εὐρέθη ἔκτοτε εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην, νὰ πωλῇ τὰ ζῶα
καὶ κτήματα τῆς Μονῆς, ἵνα ἀνταποκριθῇ εἰς τὰ ἔξοδα τῆς διατροφῆς τῆς μο-
ναστικῆς ἀδελφότητος.

Ἐπέστη καὶ ἄλλοτε αὕτη μεγάλης φθορᾶς καὶ οἰκονομικᾶς δυσπρα-
γίας, ἀλλ' ἤδη ἤρχισεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ περιέρχεται ἐν ἐσχάτῃ ἐνδεΐᾳ,
λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν μάλιστα, ὅτι πολλάκις δὲν ἠδύνατο νὰ πληρῶνῃ οὐδ'
αὐτοὺς τοὺς τόκους τῶν δανείων. Ὅτε δὲ βραδύτερον κατὰ τὸν μῆνα Σεπτέμ-
βριον τοῦ ἔτους 1866 ἀπέστειλεν ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Θεοφάνης Γκίκας
τῷ Μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν Θεοφίλῳ πίνακα ἐμφαίνοντα λεπτομερῶς τὰ εἰσο-
δήματα τῆς Μονῆς, προσέθεσεν, ὅτι «ἡ Μονὴ στερεῖται τῶν πάντων», δια-
κρινομένη διὰ τὴν αὐστηρὰν ἄσκησιν καὶ λιτότητα. Ἡ ἔλλειψις δὲ τροφῶν ἐγένε-
το ἔτι περισσότερον αἰσθητὴ ἰδίᾳ κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ χειμῶνος, διότι πολὺ
δυσκόλως οἱ μοναχοὶ ἠδύνατο νὰ προμηθεύωνται τροφάς.

Παρὰ ταῦτα, μολονότι τοιαύτην διαβλέπομεν εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς
τῆς Μονῆς οἰκονομικὴν κατάστασιν, συναντῶμεν κονδύλιον, τῇ συστάσει καὶ
πάλιν τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Θεοφίλου, ὑπὲρ ἐνισχύσεως τῶν ἐν Πειραιεῖ
ἀφιχθέντων κατὰ τὸ ἔτος 1866 προσφύγων Κρητῶν. Καὶ εἰς τὴν περίστασιν
ταύτην ἡ Μονὴ ἀνταπεκρίθη καλῶς, προσφέρουσα, ἀναφέρεται χαρακτηριστι-
κώτατα ἐν τῇ ἐπισυναπτομένῃ τῇ εἰσφορᾷ ἐπιστολῇ, «τὸ προϊόν τῆς νη-
στείας τῶν μοναχῶν».

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Μελετίου παρουσιάζεται ἐνίοτε
δυσανασχετοῦσα εἰς τὰς συχνὰς παρακλήσεις τῶν διαφόρων ἐπιτροπειῶν τῆς
φιλανθρωπίας, τοῦτο ὅμως ἔπραττε κατὰ τὰς κρισιμωτάτας ὅλως αὐτῇ περι-
στάσεις, οὐχὶ ἐξ ὑστεροβουλίας, ἀλλ' ἐκ καθήκοντος, ὅπως συνδράμη καὶ
διαθρέψῃ τοὺς ἐναπομείναντας ἐν αὐτῇ μοναχοὺς. Ἀναφέρεται ἐπὶ παραδεί-
γματι μία δυσανασχέτησις τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς, ὅτε ποτὲ ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκ-
κλησιαστικῶν Ἐπιτροπὸς ἐπέβαλε τῇ Μονῇ, νὰ διατρέφῃ Τοῦρκόν τινα ἐκτρι-
στιανισθέντα, ἕως ὅτου ἐμάνθανεν οὗτος καλῶς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν!
Ἄλλ' εἰς ζητήματα καθαρῶς ἐκκλησιαστικῆς φύσεως ἡ Μονὴ ἐφάνη πάντοτε
πρόθυμος.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1867 καὶ ἐξῆς ἡγούμενοι αὐτῆς ἐχρημάτισαν οἱ Μελέ-
τιος Ἰωάννου, Θεοδόσιος Σακελλάρης καὶ ἐκ δευτέρου ὁ Θεοφάνης Γκίκας.
Οὗτοι, πλὴν τοῦ προβλήματος τῆς διατροφῆς τῶν μοναχῶν, ἐμερίμνησαν καὶ
πρὸς πλουτισμὸν τῆς παλαιᾶς βιβλιοθήκης τῆς Μονῆς διὰ τῆς προμηθείας ἐκ-
κλησιαστικῶν συγγραμμάτων καὶ τυπικῶν ἐξ Ἀγίου Ὁρους. Δυστυχῶς πάντα
ταῦτα ἀπωλέσθησαν, κατὰ παράδοξον τρόπον, ἐκτὸς ἐλαχίστων κειμένων τῆς
Ἀγίας Γραφῆς, ὡς καὶ τινων ἄλλων βιβλίων ἡσσοнос ἁξίας. Ἀναμφιβόλως
ἐν τῇ ἱστορικῇ Μονῇ τοῦ Ὁσίου Μελετίου θὰ ὑπῆρχον πολλὰ χειρόγραφα κεί-

μενα, προξενεῖ δὲ μεγίστην κατάπληξιν ὁ τρόπος τοῦ ἐξαφανισμοῦ πάντων αὐτῶν. Ὁ Σπ. Λάμπρος ἀνεκάλυψε πλεῖστα ὄσα χειρόγραφα Μονῶν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βιέννης, μεταξύ τῶν ὁποίων ἱκανὰ ἀναφέρονται εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Μελετίου Κιθαιρῶνος, ὡς λόγου χάριν ἢ ἐπιστολὴ τοῦ Παχωμίου Ρουσάνου πρὸς τὸν Φίλιππον Καλλιγράφον, ὃν προτρέπει, ὅπως μονάσῃ ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ὁσίου Μελετίου ἐξ Ἄθωνος, μετὰ δύο ἀντιγράφων τοῦ βίου τοῦ Ὁσίου Μελετίου (Σπ. Λάμπρου, Νέον Ἑλληνομνήμονα, τόμ. Δ', 87 ἐ. Μουστοξύδου, Ἑλληνομνήμονα, σ. 673). Ὁμοίως καὶ τὸ ἀξιόλογον ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως ποίημα τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Μελετίου ἀναφερομένου Μητροπολίτου Βουλγαρίας Ἰωάννου, τοῦ ἀσκήσαντος ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ὅπερ εὐρέθῃ εἰς τοὺς κώδικας τῆς Βιβλιοθήκῃς τῆς Βιέννης (Μελετίου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τόμ. Β', σελ. 442. Κρουμβάχερ, Ἱστορία Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, Β', 748).

Εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἔτους 1867 ἀναγράφεται χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν κατοίκων τῶν Ἰονίων νήσων, τῶν παθόντων ἐκ τῶν γενομένων τότε μεγάλων σεισμῶν.

Ἐν τῷ μεταξύ σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου οἱ γηραιοὶ μοναχοὶ ἀπέθνησκον, ἐλάχιστοι δὲ νέοι προσήρχοντο, ὅπως μονάσωσιν ἐν αὐτῇ. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1868 ἡ Μονὴ περιελάμβανε μόνον 9 μοναχοὺς, 6 ὑποτακτικοὺς καὶ 1 δόκιμον. Οἱ εὐάριθμοι οὗτοι μοναχοί, συγκρινόμενοι πρὸς τοὺς χιλίους τῶν παλαιῶν ἐτῶν τῆς Μονῆς, δεικνύουσι τὴν μεγίστην παρακμὴν εἰς τὴν ὁποίαν περιήρχετο ἡ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Μελετίου, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος.

Κατὰ τὸ ἔτος 1868 ἡ Μονὴ προσέφερε χρηματικὸν ποσὸν διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς κολυμβήθρας τῆς βαπτίσεως τοῦ πρώτου Βασιλόπαιδος τῆς Ἑλλάδος, ὡς καὶ ὑπὲρ τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου, τῇ συστάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Θεοφάνης Γκίκας διετέλεσεν ἡγούμενος μέχρι τοῦ ἔτους 1869, τοῦτον δὲ διεδέχθη ὁ Θεοδόσιος Σακελλάρης (1869-1874). Κατὰ τὴν πενταετίαν ταύτην ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τῆς Μονῆς φαίνεται κάπως βελτιωθεῖσα, καθ' ὅσον ἤρchiσεν ἐξοφλοῦσα τὰ δανεισθέντα χρήματα καὶ ἀποστέλλουσα βοήθειαν ὑπὲρ τῶν ἱερατικῶν σχολείων. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1872 προσέφερε τὴν ἀρωγὴν αὐτῆς πρὸς ἀνεγερσιν τοῦ ἐν Ἀθήναις μνημείου τοῦ φιλέλληνος Λόρδου Βύρωνος.

Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεόφιλος, κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, συνέστησε τοῖς μοναχοῖς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ὅπως παραχωρηθῇ τὸ ἐν Ἀθήναις μετόχιον αὐτῆς εἰς τινὰ ἀγωνισθέντα κατὰ τὴν Κρητικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1860, διαμένοντα δὲ μετὰ ταῦτα ἐν Ἀθήναις ἄνευ κατοικίας. Οἱ

μοναχοὶ ὅμως οὐδόλως ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν Θεοφίλου, ὅτε δὲ βραδύτερον ἠπέλιπεν αὐτούς, ἀπηύθυνον αὐτῷ μακροσκελεστάτην ἀναφοράν, ἐκφράσαντες τὴν κατάπληξίν των διὰ τὰς καταβαλλομένας προσπαθείας πρὸς ἀφαίρεσιν ἀπὸ τῆς Μονῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις εὐρισκομένου μετοχίου ταύτης, καὶ μάλιστα εἰς ἐποχὴν ὄλως κρίσιμωτάτην διὰ τὴν ἔνδοξον καὶ ἡρωϊκὴν, ὡς ἔγραφον, Μονὴν τοῦ Ὁσίου Μελετίου. Ἡρνοῦντο, ἔγραφον, τὴν παραχώρησιν τοῦ μετοχίου εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις προσφυγόντα Κρήτα, οὐχὶ δι' ἄλλους λόγους εἰ μὴ «ἐνεκα τῆς πενιχρᾶς περιουσίας τῆς ταλαιπώρου Μονῆς, τῆς ὑποστάσης τὰ πάνδεινα καὶ ἀγωνισαμένης πρώτης, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι πρῶτοι εὐσεβέστατοι Ἕλληνες, εἰς τὸν μέγαν καὶ μοναδικὸν ἐκεῖνον ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτονομίας τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας». Ἐν τῇ ὑποβληθείσῃ τούτων ἀναφορᾷ ταύτῃ, ἐποιοῦντο μνείαν τῆς συμμετοχῆς τῶν μοναχῶν τῆς Μονῆς αὐτῶν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, καὶ πρὸς ἐπιβεβαίωσιν ἔγραφον, «ἡ ζῶσα ἱστορία καὶ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα καταμαρτυροῦσι». Ἐξ ἄλλου πολλοὶ τῶν μοναχῶν τῶν ἀγωνισθέντων κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, ἔζων μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὡσαύτως ἐν τῇ αὐτῇ τούτων ἀναφορᾷ γίνεται λόγος μακρὸς περὶ τῶν δεινῶν, ἅτινα ὑπέστη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Μελετίου, «δὶς πυρποληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὁμέρ Πασσᾶ τῆς Εὐβοίας καὶ ὑπ' ἄλλων Τούρκων, καὶ ἐκ τῶν ἐρειπίων ἀνακαινισθεῖσα» ὑπὸ τῶν ἐπιζησάντων μοναχῶν.

Ἀναφέρομεν ἐνταῦθα, ὅτι ἐκτὸς τοῦ ἐν Ἀθήναις μετοχίου εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Μελετίου ἀνήκει καὶ ὁ παραπλεύρως τοῦ ναοῦ τῆς Χρυσοσπηλαιωτίσεως (δόδου Αἰόλου) τῶν Ἀθηνῶν κείμενος μικρὸς ναὸς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, τὸν ὁποῖον ἡ ἐκάστοτε Ἐνοριακὴ Ἐπιτροπεία τοῦ ναοῦ τῆς Χρυσοσπηλαιωτίσεως διεξεδίδει, ὡς παραβλάτοντα τὰ συμφέροντα τοῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ. Τὸ ναύδριον τοῦτο ἀνήκει μέχρι σήμερον εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ἀποδίδον τὸ μέγιστον τῶν πόρων τῆς διατροφῆς τῶν μοναχῶν αὐτῆς.

Οἱ μοναχοὶ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος βεβαίως δὲν φθάνουσι τὸ ὕψος καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν παλαιότερων μοναχῶν. Ἡ ἀκμὴ τῆς Μονῆς ἀνήκει εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της, ἔχομεν δὲ ἱκανὰς ἐνδείξεις τῆς σημειωθείσης ἡθικῆς παρακμῆς κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα ἐξ αὐτοῦ πάλιν τοῦ διασωθέντος ἑλλιποῦς ἀρχείου τῆς Μονῆς. Οὕτως ὁ Ἐπαρχος Μεγαρίδος ἐπανειλημμένως γράφων εἰς τοὺς μοναχοὺς αὐτῆς, τονίζει τὰ καθήκοντα αὐτῶν καὶ συνιστᾷ, ὅπως ἀποφεύγωσι τὴν ἀπόκτησιν ἀτομικῆς περιουσίας. Αἱ σφριζόμεναι ἐπιστολαὶ τούτου ἐξαίρουσι τὴν ἀποστολὴν τοῦ μοναχοῦ καὶ ἰδίᾳ ὑπογραμμίζουσι τὴν ἀρετὴν τῆς ἀκτημοσύνης.

Τῇ 21 Ἰουλίου 1874 ἐκοιμήθη ὁ γηραιὸς ἡγούμενος τῆς Μονῆς Θεοδόσιος Σακελλάρης, τοῦτον δὲ διεδέχθη ὁ Θεόφιλος Μπεθάνης (1874-1882).

Κατὰ τὸ ἔτος 1785 ἐγένετο ἡ ἔκθεσις τῶν Ὀλυμπίων τῆς γ' περιόδου, οἱ μοναχοὶ δὲ τῆς Μονῆς ἀπέστειλαν «τὰ προϊόντα τῆς φιλοποιίας καὶ εὐφυίας καὶ ἐπιτηδειότητος τῶν μοναστῶν, ἔτι δὲ ξυλείας ἐκλεκτὰ δειγµατα ἐκ τῶν πάντων τῆς Μονῆς καὶ τεχνουργήµατα τῶν ἐν αὐτῇ βιούντων».

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1876-1882 ἐξηκολούθησε μὲν ὑφισταµένη ἡ Μονή, ἔβαινεν ὁµως πρὸς τελείαν διάλυσιν. Οὐδεμίαν ἀπολύτως ἐξαιρετικὴν κίνησιν ἐμφανίζει αὕτη κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐξαετία. Ἐνεκα τούτου τῇ 6 Μαΐου τοῦ 1883 ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Προκόπιος ἀνεκοίνου τοῖς ἐλαχίστοις μοναχοῖς τῆς Μονῆς τάδε: «Ἐπειδὴ ἡ μέχρι τοῦδε διατηρουµένη Μονή σας δὲν ἠδυνήθη νὰ διατηρηθῇ εἰς τὸ μέλλον ἔνεκα τῆς ὀλιγότητος τῶν μοναχῶν καὶ τῆς ἀµαρτύρου διαχειρίσεως τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, ἠνώθη διὰ Βασιλικῷ Διατάγµατος, ὡς μετόχιον αὐτῆς, εἰς ἧς τὴν κυριότητα περιῆλθεν ἡ ἀκίνητος καὶ κινητὴ περιουσία αὐτῆς».

Οὕτως ἐπῆρχετο τελικῶς ἡ διάλυσις τῆς Μονῆς συγχωνεοµένης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Φανερωµένης, ἐρήµωσις δὲ καὶ τελεία νέκρωσις ἐπεκράτησεν ἔκτοτε ἐν αὐτῇ.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Μελετίου ἦτις ὑπῆρξε τὸ καταφύγιον καὶ ἀσκητήριον ἀπειραρίθµων εὐσεβῶν μοναχῶν, ἐκλείετο καὶ συγχρόνως ἔπαυεν ἐν αὐτῇ πᾶσα κίνησις καὶ ζωή. Τὰ πάντα εἰς αὐτὴν παρηµελήθησαν, ὁ περικαλλῆς βυζαντινὸς αὐτῆς ναὸς ἐκινδύνευε νὰ καταρρεῦσῃ ἐκ τῶν εἰσερχοµένων ἐν αὐτῷ ὀμβρίων ὑδάτων καὶ τὰ παλαιὰ κελλία ἔµενον τελείως ἐρειπωµένα. Ἡ θαυµασία βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς ἐξηφανίσθη· τὸ ἀρχεῖον αὐτῆς ἐκ τοῦ ὁποίου πλείστας ὄσας πληροφορίας ἠδύνατό τις νὰ συλλέξῃ πρὸς διαφώτισιν τῆς ἱστορίας τῆς Μονῆς, περιελθὼν εἰς διαφόρους χεῖρας, κατὰ τὴν τελευταίαν διάλυσιν αὐτῆς ἀπωλέσθη. Παράδοξον δὲ ἀληθῶς εἶναι, τὸ πῶς διεσώθη μικρὸν τούτου μέρος, περιλαµβάνον ἔτη τινὰ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, ἐλλιπέστατον καὶ αὐτὸ κατὰ πολὺ, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὰ ἐναποµείναντα κατὰ τὴν διάλυσιν τοῦ 1883 ἐκκλησιαστικὰ σκεύη καὶ ἀντικείμενα τῆς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Μελετίου περιῆλθον εἰς τὴν ἐπίσης ἔρημον καὶ ἐγκαταλειµµένην Ἱερὰν Μονὴν Φανερωµένης Σαλαµῖνος. Ὅσα ἀνωτέρω παρεθέσαμεν, προέρχονται ἐξ αὐτοῦ, θὰ ἦτο δὲ μέγα εὐτύχηµα ἡ πλήρης τοῦ ἀρχείου διάσωσις, καθ' ὅσον θ' ἀπετέλει τὴν κυριωτάτην πηγὴν τῆς ἱστορίας τῆς Μονῆς, τῆς ὁποίας μεγάλαι περίοδοι μένουν ἄγνωστοι εἰς ἡµᾶς.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν περιελθοῦσα ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Μελετίου, παρέμεινε κεκλεισµένη μέχρι τῆς παρουσίας δεκαετηρίδος. Εὐτυχῶς διὰ τῶν ἀκαταβλήτων ἐνεργειῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου (1938) ἐπετεύχθη διὰ Π. Διατάγµατος ἐκδοθέντος τῇ 1η Ὀκτωβρίου 1928 ἡ ἐπάναστάσις τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ἀποσπασθείσης ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Φανερωµένης Σαλαµῖνος.

Οἱ πόθοι πάντων καὶ δὴ τῶν περὶ τὰ χριστιανικὰ μνημεῖα ἀσχολουμένων ἐξεπληρώθησαν, καθ' ὅσον ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μεταβᾶσα εἰς τὴν ἱστορικὴν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ἐκήρυξε πανηγυρικῶς τὴν ἀνασυγκρότησιν ταύτης. Οἱ κάτοικοι τῶν πλησιεστέρων τῆ Μονῆ χωρίων μετὰ χαρᾶς μεγάλης ἤκουσαν τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας, προστρέξαντες ὁμοθύμως πρὸς ἐπανασύστασιν τῆς Μονῆς τοῦ προστάτου αὐτῶν Ὁσίου Μελετίου.

Ἀναμφιβόλως ἡ χρονικὴ αὕτη περίοδος τῆς ἐπανασυστάσεως καὶ ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Μελετίου, κειμένης παρὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Κιθαιρῶνος, θ' ἀφήσῃ ἐποχὴν ἐν τῇ καθόλου ἱστορίᾳ ταύτης, καθ' ὅσον ἤρξατο γενικὴ ἀναστύλωσις τῶν κτισμάτων αὐτῆς μερίμνη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσοστόμου καὶ τοῦ ἀναλαβόντος καθήκοντα ἡγουμένου αὐτῆς Ἀρχιμανδρίτου Χρυσοστόμου Μπόγδη, διακόνου διατελέσαντος πρότερον αὐτοῦ. Εὐελπιστοῦμεν, ὅπως ἴδωμεν συνεχίζομένην τὴν ἀνοικοδόμησιν, ἀνακαινίσιν καὶ πνευματικὴν ἐξύψωσιν τῆς ἱστορικῆς ταύτης Μονῆς.

Πάντα τὰ προειρημένα περὶ αὐτῆς, ἐγράφησαν ὑφ' ἡμῶν, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς φοιτήσεως ἡμῶν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, κατὰ τοὺς ὁποίους, τυχόντες τῆς πατρικῆς προστασίας τοῦ αἰοδίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, ἐχρηματίσαμεν συνάμα ἀντιγραφεὺς τῶν συγγραμμάτων τούτου. Τῇ παροτρύνσει δὲ αὐτοῦ ἐπεσκεπτόμεθα τὴν Ἱερὰν ταύτην Μονὴν πολλάκις, ἀναδιψήσαντες τὸ διασωθὲν ἐν αὐτῇ ἔλλιπες ἀρχεῖον, ἐκ τοῦ ὁποίου συνελέξαμεν τὰς προειρημένας εἰδήσεις, τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν χρονικὴν περίοδον τῆς ἱστορίας αὐτῆς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἀλλὰ καὶ ὁ αἰοδῖμος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἐπραγματοποιεῖ συχνὰς εἰς αὐτὴν ἐπισκέψεις, συνοδευόμενος μάλιστα ὑπὸ κληρικῶν καὶ φοιτητῶν τῆς Θεολογίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἴμεθα καὶ ἡμεῖς. Ἐνθυμοῦμαι μάλιστα, ὅτι ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ κάποτε ὠδεύσαμεν περὶ μέχρι τῆς σκῆτης τοῦ Ἁγίου Νίκωνος τοῦ μετανοεῖτε, κειμένης βορείως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Μελετίου, πάντες δὲ ἐθαυμάσαμεν τὴν σωματικὴν ἀντοχὴν τοῦ γεραροῦ καὶ προσφιλοῦς ἡμῶν Πνευματικοῦ Πατρὸς καὶ Πρωθιεράρχου, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγάλην τούτου προσήνειαν καὶ ἀπλότητα. Δύο σχετικὰς ἀναμνηστικὰς φωτογραφίας παραθέτομεν ἐν τέλει τῆς παρούσης μελέτης.

Ἐκ τῆς βιογραφίας τοῦ Ὁσίου Νίκωνος τοῦ «Μετανοεῖτε» πληροφορούμεθα, ὅτι οὗτος, περιοδεύσας πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος καὶ κηρύξας τὴν μετάνοιαν πρὸς τοὺς χριστιανούς, ἐξ Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Θήβας. Κατὰ δὲ παλαιὰν παράδοσιν ἠσκήτευσεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Κιθαιρῶνος ἐντὸς σπηλαίου, χρησιμοποιηθέντος ὡς σκῆτης αὐτοῦ. Πλησίον δὲ ταύτης ἠσκήτευσεν ὁ μετα-

γενεστέρας τούτου ἀκμάσας Ὁσίος Μελέτιος, ὁ καὶ συστήσας τὴν Ἱερὰν Μονὴν αὐτοῦ, περὶ τῆς ὁποίας ἐνταῦθα ὁ λόγος. Μετὰ πάροδον σχεδὸν ἐνὸς αἰῶνος ἀπὸ τοῦ Ὁσίου Νίκωνος τοῦ «Μετανοεῖτε», ὁ Ὁσίος Μελέτιος διεκρίθη διὰ τε τὴν μοναχικὴν ζωὴν αὐτοῦ, ὡς καὶ τὴν αὐστηρὰν ἀσκησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεβάλλετο. Ὅτι δὲ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Ὁσίου Μελετίου ἀπεικονίσθη ὁ Ὁσίος Νίκων, ἐπιβεβαίωτο τὸ ἀληθὲς τῆς προειρημένης ταύτης παλαιᾶς παραδόσεως¹. Εἰς τὰς σκῆτας λοιπὸν ἀμφοτέρων τούτων ἐπορεύθημεν μετὰ τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, ὅστις κατ' ἐπανάληψιν, ἀπευθύνων πατρικᾶς ὑποθήκας πρὸς τοὺς φοιτητὰς τῆς Θεολογίας, ἤρχετο, ὅπως καὶ ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ὁσίου Μελετίου Ἀττικῆς καταστῆ πνευματικὸν κέντρον θεοσεβῶν μοναχῶν καὶ Πατέρων, καθ' οἷον τρόπον ὠμίλει καὶ περὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης, περὶ τῆς ὁποίας ἱκανὰ ἐγράψαμεν ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ βιογραφίᾳ τοῦ ἀοιδίμου Χρυσοστόμου Δασκαλάκη, Μητροπολίτου Μεσσηνίας, ἡγουμένου ταύτης διατελέσαντος².

Ἐπιπροσθέτως μνημονεύω ἐνταῦθα, ὅτι φοιτηταὶ τινες τῆς Θεολογίας ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς ψάλται εἰς τὸ ναῦδριον τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς, τὸ παραπλεύρως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Χρυσοσπηλαιωτίσσης (ὁδοῦ Αἰόλου) τῶν Ἀθηνῶν κείμενον. Τοιοῦτοτρόπως ἐνισχύοντο οἰκονομικῶς κατὰ τὰς σπουδὰς αὐτῶν. Ἐπὶ τι δὲ χρονικὸν διάστημα καὶ ἡ ἐλαχιστότης μου ἐχρησιμοποιήθη ὡς ἱεροψάλτης κατὰ τὰς τελουμένας Θείας Λειτουργίας. Εἰρήσθω δ' ὅτι καθ' ἐκάστην σχεδὸν ἡμέραν ἐτελεῖτο ἐν τῷ ναυδρίῳ τούτῳ ἡ Θεία Λειτουργία, τὴν ὁποίαν παρηκολούθουν οὐκ ὀλίγοι θεοσεβεῖς χριστιανοί. Ἀλλὰ καὶ τὰς τελουμένας πολλάκις τῆς ἡμέρας Ἱερὰς Παρακλήσεις πρὸς τὴν Παναγίαν παρηκολούθουν οἱ διερχόμενοι ἐκ τῆς ὁδοῦ Αἰόλου τῆς κεντρικῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν χριστιανοί. Συνήθεια μακρὰ ἤτις παρετηρεῖτο εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ εὐρισκόμενα ναῦδρια καὶ παρεκκλήσια τῆς παλαιᾶς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, διατηρουμένη καὶ μέχρι τῆς σήμερον εἰς τινα ἐξ αὐτῶν. Ὡς ἐνθυμοῦμαι δὲ οἱ τυχόντες ὑποτροφιῶν ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Μελετίου καὶ προσενεγκόντες τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν ὡς ἱεροψάλται εἰς τὸ ναῦδριον τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς ἐναλλάξ, ἠδυνήθησαν ν' ἀποπερατώσωσι τὰς θεολογικὰς αὐτῶν σπουδὰς καὶ νὰ προσέλθουν κατόπιν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου.

1. Τ. Γ ρ ι τ σ ο π ο ὐ λ ο υ, Νίκων Ὁσίος (26 Νοεμβρίου) ὁ «Μετανοεῖτε», «Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια», Ἀθῆναι 1966, τόμ. 9, στ. 550-558. Μελετίου Γ α λ α ν ο π ο ὐ λ ο υ, Βίος, πολιτεία καὶ εἰκονογραφία, θαύματα καὶ ἄσματος ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφάνου Πατρὸς ἡμῶν Νίκωνος τοῦ «Μετανοεῖτε», Ἀθῆναι 1933. Ἀρχιμ. Ἱ ε ρ ο θ έ ο υ Κ υ ρ ι α ζ ο π ο ὐ λ ο υ (τοῦ μετὰ ταῦτα Μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης), Ὁ Ὁσίος Νίκων ὁ «Μετανοεῖτε», Ἀθῆναι 1963.

2. Τίτου Ἐμμ. Ματθαϊάκη, Μητροπολίτου πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου, Χρυσόστομος Δασκαλάκης, Μητροπολίτης Μεσσηνίας (1906-1961). «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος», Ἀλεξάνδρεια 1982, Τόμ. ΕΒ'-ΕΔ' (1980-1982), σελ. 27-28.

Ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, ὁ μέγας ἱστορικός καὶ πολυγραφώτατος συγγραφεὺς, ἰδιαιτέρως ἡσχολήθη μὲ τὴν βιογραφίαν τοῦ Ὁσίου Μελετίου. Περὶ αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ περιοδικῷ «Θεολογία». Ἀφ' οὗ πρῶτον ἔγραψεν οὗτος περὶ τοῦ Ὁσίου Λουκᾶ τοῦ νέου (936-955), ἐδημοσίευσεν ἐν συνεχείᾳ ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ τῆς «Θεολογίας» περὶ τοῦ Ὁσίου Μελετίου, κατονομάζει δὲ τὰς ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθείσας ἐργασίας («Συμβολὰς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ μοναχικοῦ βίου»)¹. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ «Ἡ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν» μνημονεύει τὸν Ὁσίον Μελέτιον². Ἡ ἐν τῷ περιοδικῷ «Θεολογία» δημοσιευθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ βιογραφία περὶ τοῦ Ὁσίου Μελετίου, ἀποτελεῖ ἀπόσπασμα ἐτέρας τούτου πραγματείας, φερούσης τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν, ὡς ἐν ὑποσημειώσει ἀναφέρει. Εἰς αὐτὴν μάλιστα παρέθεσε καὶ τοὺς συνταχθέντας βίους τοῦ Ὁσίου Μελετίου ὑπὸ τῶν Νικολάου Μεθώνης καὶ Θεοδώρου Προδρόμου.

Περὶ δὲ τῆς συστάσεως τῆς ἐν Κιθαιρῶν Ἱερᾶς Μονῆς ὑπὸ τοῦ Ὁσίου Μελετίου γράφει ταῦτα:

«Κατὰ τὰς τοπογραφικὰς ταύτας ἐνδείξεις τῶν βιογράφων τοῦ Ὁσίου Μελέτιος ἀπελθὼν ἐκ Θηβῶν καὶ δὴ ἐκ τοῦ «Φαλαγρίου» ὄρους, κατὰ τὸν ἕτερον ἐξ αὐτῶν, μετέβη εἰς τὰς παρὰ τὴν Μυούπολιν ἄκρας τοῦ Κιθαιρῶνος. Πρόκειται περὶ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ χαμηλοτέρου τμήματος τοῦ Κιθαιρῶνος, ὅπερ σήμερον καλεῖται «Πάστρα». Τούτου ἡ ὑψηλότερα κορυφὴ «Μπουζούριζα» ἔχει ὕψος 1015 μέτρα. Ὑψηλότεραι δὲ εἶναι αἱ δύο κορυφαὶ (1357 καὶ 1409 μέτρων) τοῦ δυτικοῦ τμήματος. Ἡ τοποθεσία ἐν ἧ κεῖται ἡ Μονὴ εἶναι θαυμασία. Κάτωθεν αὐτῆς ἐκτείνεται πεδιάς, ἀποτελοῦσα τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς κοιλάδος, τῆς διηκούσης δυτικῶς τοῦ χωρίου Βιλλίων, κειμένου εἰς ἄλλην κοιλάδα, χωριζομένην διὰ τραχέων ὑψωμάτων ἀπὸ τοῦ μικροῦ λιμένος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ὅπου εὗρηται ὁ συνοικισμὸς Γερμανός. Μεσημβρινῶς τῆς Μονῆς καὶ ἐντὸς τῆς κοιλάδος δεικνύονται τὰ ἐρείπια τῆς Μυουπόλεως («Μυουπούλα, Μυούπολις»), ἣτις ἦτο ὡς ἐκ τῶν ἐρειπίων φαίνεται μικρὰ πόλις, ἔχουσα Ἀκρόπολιν καὶ ἐσωτερικὸν περιτείχισμα εἰς τὴν μίαν γωνίαν³. Μίαν ὥραν περίπου δυτικῶς τῆς Μυουπόλεως, εἰς τὴν εἴσοδον τῆς διόδου τῆς ἀγούσης εἰς τὸ χωρίον Κρικεκούκι καὶ τὰς Θήβας, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς προεξεχούσης καὶ ἀποκρήνου μεταξὺ δύο καταρρακτῶν, ὧν εἷς ἔχει τὴν πηγὴν του εἰς Κιθαιρῶνα, ὁ δὲ εἰς τὴν ρίζαν τοῦ λόφου τοῦ καλουμένου «Πετρογεράκι» παρὰ τὴν ὁδόν, ὑπάρχουσι τὰ ἐρείπια τοῦ λεγομένου «Γυφτοκάστρου». Τὸ φρούριον τῶν

1. Χρυσόστομου Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, Ὁ Ὁσίος Μελέτιος ὁ Νέος (1035-1105), «Θεολογία», Ἐν Ἀθήναις 1935, τόμος δέκατος τρίτος, σελ. 97-125.

2. Τοῦ Αὐτοῦ, Ἡ Ἐκκλησία Ἀθηνῶν, Ἐν Ἀθήναις 1928, σελ. 31-32.

3. William Martin Leake, Travels in North Greece, London 1835, II, 373 ἐξ.

σφριζομένων έρειπίων τούτων αποτελείται εκ τετραγώνων ή ωσειδών πύργων, προεφυλάσσετο δέ υπό ύψηλών επάλξεων. Οί τοίχοι συνίστανται ως επί τό πλειστον, εκ πολυγώνων λίθων, άλλ' οί πύργοι είναι προφανώς νεωτέρας κατασκευής. 'Ο παρά τό Γυφτόκαστρον καταρράκτης, ηύξημένος εκ τής πηγής «Πετρογεράκι» και ένούμενος μετά τών ύδάτων τών πηγαζόντων εκ τών πέριξ τής Μονής και τής «Μιουπόλεως» έσχημάτιζε κλάδον ποταμού, του νυν καλουμένου «Σαρανταποτάμου», τό πάλοι δέ 'Ελευσινίου Κηφισοϋ, όστις εκβάλλει παρά τήν 'Ελευσίνα»¹.

Συνεχίζων τήν περαιτέρω εξιστόρησιν αυτού περι τής τοποθεσίας, ως και τής συστάσεως τής 'Ιερᾶς Μονής και τής εξαιρέτου μοναχικής πολιτείας του 'Οσίου Πατρός Μελετίου, αναφέρει, ότι οϋτος έτελεύτησε τήν ζωήν αυτού έβδομηκοντούτης τήν ήλικίαν, περι τό 1105 και έτάφη κατά τήν βόρειον πλευράν του εις τιμήν τών 'Ασωμάτων νάρθηκος του κεντρικού ναού τής Μονής, ήτις εκτοτε έκαλείτο Μονή του 'Αγίου ή του 'Οσίου Μελετίου. 'Η κοίμησις δέ τούτου συνέπεσε τή 1 Σεπτεμβρίου, καθ' ήν άρχεται τό εκκλησιαστικόν έτος. Κατ' αυτήν πληθος πιστών συνέρρεεν, ίνα τιμήσουν τον "Όσιον τούτον Πατέρα τής 'Εκκλησίας.

'Ο Χρυσόστομος Παπαδόπουλος μνημονεύει κατά πόσον ό "Όσιος Μελέτιος συνετέλεσεν εις τήν πνευματικήν οικοδομήν του πληρώματος τής 'Εκκλησίας τών 'Αθηνών, δεδομένου ότι πολλάκις έπεσκέπτετο αυτήν, κατερχόμενος εκ του ήσυχαστηρίου αυτού και διδάσκων εις τους πιστους τά ρήματα τής Ευαγγελικής αληθείας. "Αξια σημειώσεως είναι όσα έν τῷ έργῳ αυτού «'Η 'Εκκλησία 'Αθηνών» αναφέρει περι του 'Οσίου Μελετίου, έν οίς μεταξύ άλλων γράφει ταϋτα. «Σπουδαιοτάτην ένίσχυσιν εις τήν 'Εκκλησίαν τών 'Αθηνών και τής 'Ελλάδος έν γένει προσέδωκεν, εκτός του 'Αγίου Νίκωνος «Μετανοείτε» και του 'Αγίου Λουκά, ό "Όσιος Μελέτιος († 1105), όστις εκ Μουταλάσκας τής Καππαδοκίας όρμώμενος, μετά διαφόρους περιοδείας έγκαθιδρύθη έν τοίς όροις 'Αττικής και Βοιωτίας, επί του όρους Μιουπόλεως, ένθα συνεκέντρωσε πληθος μοναχών, εκτισε δέ εκτός τής επί του όρους τούτου σφριζομένης έτι μεγάλης Μονής, τή προστασία του αυτοκράτορος Μανουήλ Κομνηνού (1143-1180), εκχωρήσαντος αυτώ και τινας φόρους τής 'Αττικής, και άλλας άλλαχού τής 'Ελλάδος Μονάς, γενόμενος διά τής καθόλου δράσεως αυτού αναικαιμιστής του μοναχικού βίου. 'Η επίδρασις του 'Οσίου Μελετίου επί τας 'Αθήνας, άς συνεχώς έπεσκέπτετο, υπήρξε μεγάλη. Πρός τοίς άλλοις δέ είναι γνωστόν, ότι ό "Όσιος Μελέτιος έσπευσέ ποτε εις τας 'Αθήνας εκ του έρημητηρίου του, ίνα σώση όμιλον Ρωμαίων προσκυνητών, άπειληθέντα διά

2. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών, 'Ο "Όσιος Μελέτιος ό Νέος (1035-1105), «Θεολογία», 'Εν 'Αθήναις 1935, τόμ. 13, σελ. 107-108.

θανάτου ύπό τῶν περισσοθρήσκων ‘Αθηναίων, ἐξερεθισθέντων ἐκ τῶν περι τήν ἐποχὴν ἐκείνην ἐνεργειῶν τῆς ‘Ρωμαϊκῆς ‘Εκκλησίας, προκαλεσάσης τὸ ἀξιοθρήνητον σχίσμα»¹.

‘Εξιστορήσας κατόπιν τὰς περαιτέρω δεινὰς συμφορὰς τὰς ὁποίας ὑπέστη ἡ ‘Ιερὰ Μονὴ τοῦ ‘Οσίου Μελετίου κατά τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας, περι τῶν ὁποίων καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν, ἀφηγεῖται τὰ τῆς γενομένης ταῖς ἐνεργείαις αὐτοῦ ἐπανασυστάσεως ταύτης, ἐκδοθέντος Π.Δ. τῆ 1ῆ ‘Οκτωβρίου 1928².

Σὺν τούτοις ἀξιόλογα εἶναι καὶ ὅσα ὁ ‘Α. ‘Ορλάνδος γράφει σχετικῶς περι τῆς ἱστορίας καὶ περιγραφῆς τῆς ‘Ιερᾶς Μονῆς ‘Οσίου Μελετίου, ἀλλὰ καὶ περι τῶν παραλαυρίων ταύτης, ἐκθέσας καὶ ἀπὸ ἀρχιτεκτονικῆς ἐπόψεως τὰ ἀφορῶντα εἰς αὐτὴν καὶ τὰ λοιπὰ αὐτῆς κτίσματα³.

Πάντα τ’ ἀνωτέρω περισπούδαστα ἔργα παρέχουν πλήρη ἐνημέρωσιν περι τῆς ἱστορικῆς ταύτης Μονῆς τοῦ ‘Οσίου Μελετίου καὶ ἀποτελοῦν πηγὰς εἰς τοὺς ἐνδιατρίβοντας περι τε τὴν νεωτέραν ‘Εκκλησιαστικὴν ‘Ιστορίαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ μοναχισμοῦ ἐν ‘Ελλάδι. Μικρὰν δὲ συμβολὴν εἰς αὐτὰς προσφέρουν καὶ τὰ ὑφ’ ἡμῶν ἐκτεθέντα προηγουμένως, τὰ βάσει τῆς ἐπισταμένης ἐρεῦνης τοῦ διασωθέντος ἐν τῇ ‘Ιερᾷ Μονῇ ‘Οσίου Μελετίου ἔλλιποῦς αὐτῆς ἀρχείου γραφέντα.

Εὐχῆς δὲ ἔργον θὰ ἦτο, ἐὰν ἐπετυγχάνετο ἡ συγκέντρωσις πάντων τῶν γραφέντων περι τε τοῦ ‘Οσίου Μελετίου καὶ τῆς ‘Ιερᾶς αὐτοῦ Μονῆς καὶ ἐξεδίδοντο ὅλα ὁμοῦ εἰς ἓνα τόμον, χάρις ἀφ’ ἐνὸς τῆς ἱστορίας καὶ ἀφ’ ἑτέρου τῶν βουλομένων, ἵνα εἰδικώτερον ἐνδιατρίψωσιν εἰς τὰ περι αὐτὴν.

‘Εν τέλει τῆς παρουσίας ἐργασίας ἀναφέρομεν, ὅτι ἡ ‘Ιερὰ Μονὴ τοῦ ‘Οσίου Μελετίου Κιθαιρῶνος ‘Αττικῆς ὑφίσταται νῦν ὡς Γυναικεία τοιαύτη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1949. ‘Επὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Μητροπολίτου ‘Αττικῆς καὶ Μεγαρίδος διατελέσαντος ‘Ι α κ ὠ β ο υ Β α β α ν ἄ τ σ ο υ, τοῦ μετὰ ταῦτα ‘Αρχιεπισκόπου ‘Αθηνῶν († 1984), μετετράπη αὕτη εἰς Γυναικείαν καὶ ἤρξατο λειτουργοῦσα κατά τὸ κοινοβιακὸν σύστημα λίαν ἀποδοτικῶς. Τῆ προ-

1. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, ‘Αρχιεπισκόπου ‘Αθηνῶν, ‘Η ‘Εκκλησία ‘Αθηνῶν, ‘Εν ‘Αθήναις 1928, σελ. 31-32. Τάσου Γριτσοπούλου, Μελέτιος ὁ ‘Οσιος, ‘Εν «Θρησκευτικῆ καὶ ‘Ηθικῇ ‘Εγκυκλοπαιδεῖα», ‘Αθῆναι 1966, τόμ. 8, στ. 938-949.

2. Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου, ‘Αρχιεπισκόπου ‘Αθηνῶν. ‘Ο ‘Οσιος Μελέτιος ὁ Νέος (1035-1105), ‘Εν «Θεολογία», ‘Εν ‘Αθήναις 1935, τόμ. 13, σελ. 124-125. Βλ. καὶ Χρυσοστόμου Μπόγδη, ‘Αρχιδιακόνου, ‘Ακολουθία καὶ βίος τοῦ ‘Οσίου Μελετίου, ‘Εν ‘Αθήναις 1933.

3. ‘Α. ‘Ορλάνδου, ‘Η Μονὴ τοῦ ‘Οσίου Μελετίου καὶ τὰ παραλαυρία αὐτῆς, «‘Αρχεῖον τῶν Βυζαντινῶν Μνημείων τῆς ‘Ελλάδος», τόμ. Ε’ (1939-1940), σελ. 35-118. Τ ο ὕ Α ὐ τ ο ὕ, ‘Ιστορία καὶ περιγραφή τῆς ‘Ιερᾶς Μονῆς ‘Οσίου Μελετίου, ‘Αθῆναι 1931.

τάσει τούτου καὶ ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐξεδόθη Β. Διάταγμα καταστάσεως ταύτης Γυναικείας. Χάριν τῆς ἱστορίας αὐτῆς παραθέτομεν κατωτέρω τὸ ἐκδοθὲν Β. Διάταγμα τῆς μετατροπῆς ταύτης ἀπὸ ἀνδρώας εἰς Γυναικείαν.

Τὸ ὑπ' ἀριθμ. 130 Β. Διάταγμα.

Παῦλος Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 23 τοῦ Νόμου 671-1943 περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», 1) τὴν ὑπ' ἀριθμ. 707-672—29-3-1949 πρότασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ 2) τὴν ὑπ' ἀριθμ. 149 ὁμοίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν.

Μετατρέπομεν τὴν ἀνδρῶαν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ὁσίου Μελετίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος εἰς Γυναικείαν Ἱερὰν Μονήν.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29 Ἀπριλίου 1949

Παῦλος Β.

Ὁ ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργὸς

Κ. Τσάτσος

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον τοῦ Β. Διατάγματος 130 δημοσιευθέντος εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως (Τεύχος Α' τῆς 16 Ἰουνίου 1949).

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

Τὸ Β. Διάταγμα τοῦτο διαφυλασσόμενον ἐν τῇ Ἱερᾷ ταύτῃ Μονῇ παρεδόθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεγαρίδος κ. Βαρθολομαίου, τοῦ τὰ μέγιστα συμβαλόντος εἰς τὴν καθόλου ἐν τῇ Ἱερᾷ αὐτοῦ Μητροπόλει ἀνάπτυξιν καὶ ἀνασυγκρότησιν τοῦ Μοναχισμοῦ. Ἀμέριστον εἶναι τὸ διαφέρον αὐτοῦ πρὸς ὄλας τὰς ἐν αὐτῇ ὑφισταμένας Ἱερὰς Μονάς. Ταύτας ἐπισκέπτεται τακτικῶς, προβαίνων ὁ ἴδιος εἰς τὴν πνευματικὴν τῶν μοναχῶν κατάρτισιν, ὑποβαλλόμενος μάλιστα εἰς συνεχεῖς κόπους τελέσεως τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἰ. Ἐξομολογήσεως εἰς αὐτάς, διότι τὴν ποιμαντικὴν αὐτοῦ μέριμναν καὶ πατρικὴν στοργὴν πρὸς τε τὸ θεοσεβὲς πλήρωμα τῆς θεοσώστου αὐτοῦ Μητροπόλεως, ὡς καὶ τοὺς ἐνασκουμένους ἐν Ἱεραῖς Μοναῖς πατέρας καὶ μοναχὰς ἐκδηλοῦ καὶ διὰ τῆς ἐνασχέσεως ὑπ' αὐτοῦ τῆς πνευματικῆς πατρότητος ἐν τῷ Μυστηρίῳ τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως. Ἐπίσκοπος καὶ Πνευματικὸς

Πατῆρ ὢν οὗτος, συμβάλλει τὰ μέγιστα εἰς τὴν κατὰ Θεὸν οἰκοδομὴν καὶ πνευματικὴν τελείωσιν τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων τῆς Θεοσώστου αὐτοῦ Μητροπόλεως.

Παραθέτομεν κατωτέρω πίνακα τῶν διατελεσασῶν ἡγουμένων τῆς Ἱερᾶς Γυναικείας Μονῆς τοῦ Ὁσίου Μελετίου Ἀττικῆς ἀπὸ τῆς συστάσεως ταύτης μέχρι τῆς σήμερον.

1) Κ α σ σ ι α ν ῆ (Κ α λ λ ι ὀ π η) Φ ο υ ρ τ ο υ λ ἄ κ η ἀπὸ τοῦ ἔτους 1950-1954. Ἐπὶ τῆς ἡγουμενίας αὐτῆς ἐγένοντο διάφοροι ἐπισκευαὶ ἐν τῇ Μονῇ.

2) Χ α ρ ι τ ῖ ν η (Εὐ α γ γ ε λ ῖ α) Σ έ μ ψ η, ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα διατελέσασα ἡγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.

3) Ἀ ν ν α (Κ α λ λ ι ὀ π η) Δ α μ α σ κ η ν ῖ δ ο υ 1954-1957.

4) Σ υ γ κ λ η τ ι κ ῆ (Ζ ω ῆ) Μ π ι σ τ ο ῦ ρ α 1957-1964. Ἐπὶ τῆς ἡγουμενίας αὐτῆς ἐγένετο ἡ ἀνακαίνισις τῶν κελλίων τῆς βορείου πλευρᾶς τῆς Μονῆς.

5) Α ἰ κ α τ ε ρ ῖ ν η (Α ἰ κ α τ ε ρ ῖ ν η) Χ α μ π ἄ κ η 1964-1974. Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἡγουμενίας αὐτῆς ἐγένοντο τὰ κάτωθι ἔργα ἐν τῇ Μονῇ:

α) Ἡ πλακόστρωσις τῆς αὐλῆς τῆς Μονῆς. β) Ἡ προέκτασις τῆς βορείου πλευρᾶς, ἥτοι τῶν βοηθητικῶν κτισμάτων μετὰ τῆς ἀνεγέρσεως παρεκκλησίου ἐπ' ὄνοματι τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης. γ) Ἡ ἀνέγερσις ναοῦ ἐπ' ὄνοματι τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ μετὰ Σπηλαιῶν (φάτνης) ἐν αὐτῷ. δ) Ἐγκατάστασις θερμάνσεως καὶ συσκευῆς τηλεφώνου.

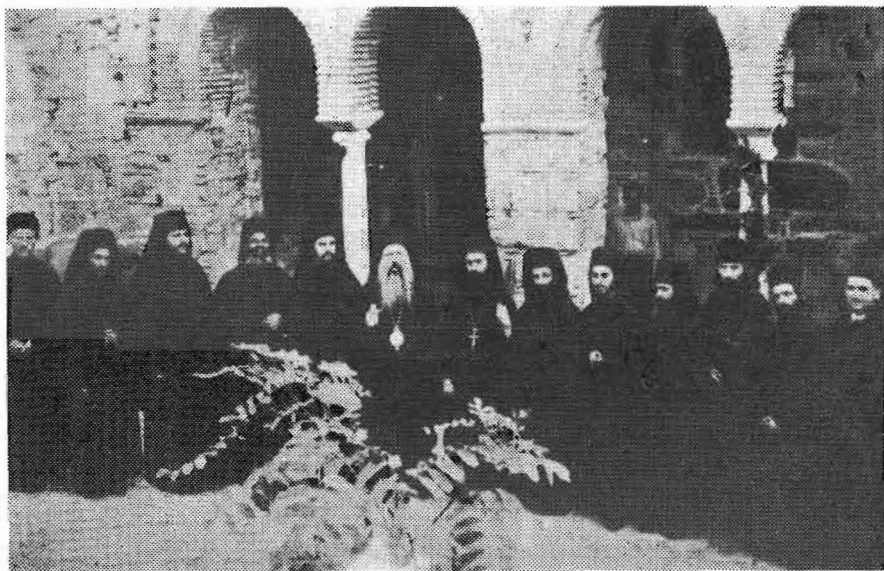
6) Χ ρ ι σ τ ο ν ὄ μ φ η (Μ α ρ ῖ ν α) Χ α τ ζ ο π ο ῦ λ ο υ 1974-1984. Ἐπὶ τῆς ἡγουμενίας αὐτῆς συνετελέσθησαν αἱ ἐξῆς οἰκοδομικαὶ ἐργασίαι ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ:

α) Ἀποκατάστασις τῆς στέγης τῆς ἀνατολικῆς πτέρυγος τῶν κελλίων αὐτῆς. β) Ἡ ἠλεκτροδότησις αὐτῆς. γ) Ἡ ὑποσύλωσις τοῦ Καθολικοῦ ναοῦ. δ) Ἡ τοιμεντόστρωσις τμήματος τῆς ὁδοῦ πρὸς τὴν Ἱερὰν Μονήν.

7) Β ε ρ ο ν ῖ κ η (Β α σ ι λ ι κ ῆ) Ἰ α τ ρ ο π ο ῦ λ ο υ, νῦν Ἠγουμένη, διατελοῦσα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1984. Τό γε νῦν ἡ μοναστικὴ ἐν αὐτῇ ἀδελφότης ἀριθμοῦ 16 μοναχᾶς.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀληθές εἶναι, ὅτι ὁ παρ' ἡμῖν Γυναικεῖος Μοναχισμὸς εὐρίσκεται κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν εἰς μεγάλην ἀκμὴν, χάρις ἀφ' ἑνὸς εἰς τὸν ἔνθεον ζῆλον καὶ τὴν κλίσιν πρὸς τὸν μοναχισμὸν λίαν θεοσεβῶν νεανίδων καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἀδιάκοπον ὑπὲρ αὐτοῦ καταπόνησιν καὶ ἀφο-

σίωσιν ζηλωτῶν τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων. Πλείονα δὲ περὶ αὐτῶν περιελάβομεν εἰς τὴν ἐκδοθεῖσαν πραγματείαν ἡμῶν «Ὁ Γυναικεῖος Μοναχισμός», ὡς καὶ τοὺς προσφάτως ἐκδοθέντας «Ἱεροὺς στοχασμοὺς μοναχῆς καὶ ἡγουμένης, ἐπικειμένης τῆς τελευταίας αὐτῶν»¹.

Α'

Αὕτη ἐλήφθη κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1934, κατὰ τινὰ ἐπίσκεψιν τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομου Παπαδοπούλου († 1938) πρὸ τοῦ νάρθηκος τοῦ καθολικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Μελετίου Κιθαιρῶνος, ὁμοῦ μετὰ τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος αὐτῆς. Εἰς τὸ ἄκρον δεξιὰ τῆς φωτογραφίας ἐμφαίνεται καὶ ἡ ἡμετέρα ἐλαχιστότης, φέρουσα ράσον καὶ μοναχικὸν σκουῖφον, καθ' ὃν χρόνον ἐτύγχανον φοιτητῆς τῆς θεολογίας.

1. Τίτου Ἐμμ. Ματθαϊάκη, Μητροπολίτου πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου, Ὁ Γυναικεῖος Μοναχισμός, Ἀθῆναι 1978, σελ. 217. Τοῦ Αὐτοῦ, Ἱεροὶ στοχασμοὶ μοναχῆς καὶ ἡγουμένης, ἐπικειμένης τῆς τελευταίας αὐτῶν, Ἀθῆναι 1985, σελ. 111.

Β'

Ἐν Αὐτῇ ἐμφαίνεται ὁ ἀοίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος († 1938) ὁμοῦ μετὰ τοῦ τότε Ἀρχιδιακόνου αὐτοῦ Χρυσοστόμου Μπόγδη καὶ μετὰ ταῦτα Ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Μελετίου Κιθαιρῶνος, ὡς καὶ τινων ἱερέων, τῶν ἀδελφῶν τοῦ Χρυσοστόμου Μπόγδη, τοῦ ἀρχικλητῆρος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, καὶ τινων ἄλλων ἐκδρομῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμετέρας ἐλαχιστότητος, καθημένης εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου.

Ἡ φωτογραφία αὕτη ἐλήφθη τῷ 1934 κατὰ τὴν ἀνοδικὴν πορείαν εἰς τὴν Σκήτην τοῦ Ἀγίου Νίκωνος τὸν Μετανοεῖτε, κειμένην εἰς τὸ βόρειον μέρος τῶν ἄνωθεν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Μελετίου Κιθαιρῶνος ὁρέων.

Ἀμφοτέρας τὰς φωτογραφίας αὐτὰς ἀνευρόντες ἐν τῷ προσωπικῷ ἡμῶν ἀρχεῖῳ, καταχωρίζομεν ἐν τέλει τῆς παρούσης ἱστορικῆς ταύτης μελέτης.